

Nr 39.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 § 1 mom. i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper; given Stockholms slott den 22 januari 1918.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga närlagda förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 § 1 mom. i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas, och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 3 § 1 mom. i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper.

Härigenom förordnas, att 3 § 1 mom. i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper skall erhålla följande ändrade lydelse:

3 §.

1. Avräkningsnota, varom i 2 § förmäles, skall, där ej nedan annorlunda stadgas, vid köp förses med stämpel till följande belopp, nämligen:

a) vid köp av aktier, lotter, andelsbevis och delaktighetsbevis 60 öre, då de överlåtna aktiernas, lotternas, andelsbevisens eller delaktighetsbevisens sammanlagda värde icke överstiger 200 kronor, och därutöver 60 öre för varje påbörjat belopp av 200 kronor,

b) vid köp av obligationer 10 öre, då de överlåtna obligationernas sammanlagda värde ej överstiger 200 kronor, och därutöver 10 öre för varje påbörjat belopp av 200 kronor,

dock att, där den ene kontrahenten är fondhandlare och avtalet avslutas icke för dennes räkning utan i kommission, avräkningsnotan skall förses,

c) vid köp av aktier, lotter, andelsbevis och delaktighetsbevis med stämpel av 30 öre, då de överlåtna aktiernas, lotternas, andelsbevisens eller delaktighetsbevisens sammanlagda värde icke överstiger 200 kronor, och därutöver 30 öre för varje påbörjat belopp av 200 kronor, samt

d) vid köp av obligationer med stämpel av 5 öre, då de överlåtna obligationernas sammanlagda värde ej överstiger 200 kronor, och därutöver 5 öre för varje påbörjat belopp av 200 kronor.

Ävenledes skall, där ej nedan annorlunda stadgas, avräkningsnota vid byte förses med stämpel till följande belopp, nämligen:

e) vid byte av aktier, lotter, andelsbevis och delaktighetsbevis 30 öre, då det värde, som enligt 4 § 4 mom. skall i avräkningsnotan upptagas, ej överstiger 200 kronor, och därutöver 30 öre för varje påbörjat belopp av 200 kronor, samt

f) vid byte av obligationer 5 öre, då det värde, som enligt 4 § 4 mom. skall i avräkningsnotan upptagas, ej överstiger 200 kronor, och därutöver 5 öre för varje påbörjat belopp av 200 kronor.

Med fondhandlare förstås i denna förordning solidariskt bankbolag, bankaktiebolag och fondmäklare ävensom annan, som driver sådan rörelse med fondpapper, att han på grund därav är pliktig föra handelsböcker.

Denna förordning träder i kraft den 1 april 1918, och gäller till dag, som av Konungen bestämmes, dock ej längre än till den 1 april 1919.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22
januari 1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSSON,
 LÖFGREN
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, anförde härefter:
I en till riksdagen avlåten, den 20 mars 1917 dagtecknad proposition, nr 128, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 § 1 mom. i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper.

Nämnda förslag innebar en fördubbling av den dittills vid köp och byte av aktier, lotter, andelsbevis och delaktighetsbevis utgående fondstämpeln. Då frågan var föremål för Kungl. Maj:ts prövning, lämnade dåvarande chefen för finansdepartementet, statsrådet Vennersten en redogörelse för såväl tillkomsten av 1908 års förordning som ock en i anledning av motion utav herr A. J. Christiernson vid 1913 års riksdag beslutad ändring i sagda förordning. Statsrådet Vennersten meddelade

därefter, att han — utgående från de huvudgrunder, efter vilka fondstämpelskatten i sin dåvarande gestaltning kunde anses vara anordnad, nämligen beredande av ökade medel till statskassan och skattebördornas jämna fördelning — ansett sig böra till förnyad prövning upptaga frågan om en revision av berörda stämpelskatt samt i sådant syfte anmodat de för utarbetande av förslag till børslagstiftning m. m. tillkallade sakkunniga att inkomma med förslag till höjning av stämpelavgiften vid köp och byte av fondpapper.

I sitt den 27 december 1916 avgivna yttrande hade de sakkunniga — efter att hava erinrat om de riktlinjer, som för denna stämpelskatts anordnande i vårt land dittills varit uppdragna — anfört följande:

»Enligt de sakkunnigas åsikt råder intet tvivel därom, att osund spekulation icke kan medels omsättningsskatt stävjas, utan att densamma göres så hög, att samtidigt kapitalplaceringen i aktier i allt för hög grad motverkas och varje sund spekulation så gott som omöjliggöres. De vinstmöjligheter, med vilka spekulanterna på vår fondmarknad under hausseperioder räkna, äro nämligen i regel så avsevärda, att med all sannolikhet även en större höjning än den av herr Christiernson i hans merberörda motion föreslagna icke skulle i någon högre grad verka hämmande på börsspelet. Men däremot skulle även en mindre höjning, om den vore avsedd att bliva för framtiden bestående, enligt vår åsikt kunna bliva till väsentligt hinder för kapitalplaceringen och den sunda spekulatioen. Och särskilt skulle detta bliva förhållandet i tider av depression å fondmarknaden, då ett ingripande av kapitalstarka krafter i ändamål att mildra depressionens verkningar är ur de flesta synpunkter i hög grad önskvärt.

Om sålunda de sakkunniga på nu anförda grunder icke kunna tillstyrka någon varaktig höjning av fondstämpeln, anse emellertid de sakkunniga, att någon befogad invändning icke kan göras mot att under nu rådande goda konjunktioner och våldsamma spekulation fondpappersomsättningen underkastas en tillfällig skatteförhöjning. Sedd ur denna synpunkt blir stämpeln uteslutande ett medel att förskaffa staten en särskilt under nuvarande tid välbehörlig inkomstökning. Och någon tvekan att på så sätt beskatta en spekulation av den art, som speciellt under senare delen av innevarande år rått å vår fondmarknad, lärer icke kunna råda. De sakkunniga vilja emellertid betona, att höjningen av stämpeln, vilken bör träda i kraft så snart ske kan, bör, såsom ock skett i Danmark, göras provisorisk. Efter den hausseperiod, vilken fondmarknaden nu genomlever, torde med all sannolikhet följa en depressionsperiod, då alla faktorer, som kunna verka såsom ett hinder för marknadens stödande från kapitalets sida, böra så vitt möjligt bortelimineras. Lämpligast torde vara att skatteförhöjningen beviljas allenast för år 1917 och så lång tid av år 1918, att riksdagen kan bli i tillfälle att pröva förnyat förslag i ämnet.

Beträffande förhöjningens omfattning hemställa vi, att densamma för aktier och banklotter icke må överstiga 100 procent av nuvarande belopp eller 3 kronor per 1,000 kronor av köpeskillingen samt att förhöjningen icke må träffa överlåtelse av obligationer. Omsättningen i sistberörda slag av värdepapper synes nämligen icke böra betungas med högre avgift än nu är förhållandet, i synnerhet som en

förhöjd stämpelavgift för obligationer icke skulle för staten medföra någon avsevärd inkomstökning. — Någon ändring av vad 1908 års förordning i övrigt innehåller synes icke böra företagas.»

Statsrådet Vennersten anförde därefter vidare, bland annat:

»Till vad de sakkunniga sålunda yttrat har jag ansett mig kunna giva min anslutning. Jag föreslår alltså en fördubbling av stämpelavgiften å fondomsättningen av aktier samt därmed likställda fondpapper och hemställen, att denna erhåller allenast provisorisk giltighet. En höjning under nuvarande förhållanden av denna omsättningsskatt synes mig vara ett naturligt fullföljande av de syften, för vilka fondstämpeln, enligt vad ovan angivits, är avsedd: att utgöra ett medel att tillföra statskassan behöfliga inkomster och i sin mån bidraga till skattebördornas utjämnande. Med hänsyn till fondbörsomsättningens av de sakkunniga betonade betydelse att vid depressionsperioder tillföra marknaden erforderligt kapital och inför möjligheten av en förändring i nu rådande konjunkturer i nedåtgående riktning finner jag, i likhet med de sakkunniga, förhöjningen böra göras provisorisk. Lämpligast torde det härvid vara att lägga i Kungl. Maj:ts hand att bestämma, såväl när höjningen skall träda i kraft — vilket, om förhållandena på förevarande område icke undergå förändring i nyss angiven riktning, torde ske snarast möjligt — som ock när den skall sättas ur tillämpning. Under inga omständigheter synes dess giltighet emellertid nu böra bestämmas längre än till den 1 april 1918. Skulle förhållandena då visa sig vara i det hela oförändrade, lära statsmakterna få anledning att upptaga frågan om dess fortsatta bestånd. Någon förhöjning av fondstämpeln vid köp och byte av obligationer anser jag lika med de sakkunniga icke påkallad.»

Riksdagen anmälde i skrivelse den 30 mars 1917, nr 78, att riksdagen antagit det med Kungl. Maj:ts ovannämnda proposition nr 128 framlagda förslaget. I sin berörda skrivelse anförde riksdagen bland annat: »Stämpelavgiften vid köp och byte av fondpapper har synts riksdagen vara en av de inkomstitlar, som närmast bör ifrågakomma att anlitas, då det gäller att bereda staten den betydande inkomstökning, varav den för närvarande är i behov. De rådande goda konjunkturerna och den högt uppdrivna spekulatjonen måste nämligen anses göra en höjning av fondstämpeln fullt befogad. Med hänsyn härtill har riksdagen ansett sig böra vidtaga en sådan höjning.» Riksdagen meddelade vidare, att den till behandling i sammanhang med förevarande proposition förehaft två i ämnet väckta, lika lydande motioner, vilka, i vad de skilde sig från Kungl. Maj:ts förslag, icke vunnit riksdagens bifall. Under hänvisning till viss del av motiveringen i nämnda motioner, däri fram-

hölls vikten av att tillse, huruvida stadgandena i 1908 års förordning angående undantag från stämpelpfikt och kontrollföreskrifter kunde anses tillräckliga för att, i den mån sådant över huvud vore möjligt, förebygga överträdelse i avsikt att undgå skattskyldighet, anförde emellertid riksdagen vidare: »Vad motionärerna sålunda framhållit, har riksdagen funnit värt beaktande, men med hänsyn till den skyndsamma-behandling, som riksdagen velat ägna detta ärende, har riksdagen måst inskränka sig till att fästa Eders Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på angelägenheten av att kontrollen å författningens efterlevnad blir så effektiv om möjligt, under uttalande av sin förvissning därom, att Eders Kungl. Maj:t kommer att, i den mån förordningens nuvarande bestämmelser därtill bereda möjlighet, vidtaga erforderliga åtgärder i det angivna syftet.»

Den 30 mars 1917 utfärdade Kungl. Maj:t *förordning om ändrad lydelse av 3 § 1 mom. i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper*, däri stadgades, att nämnda lagrum skulle erhålla följande ändrade lydelse:

3 §.

1. Avräkningsnota, varom i 2 § förmäles, skall, där ej nedan annorlunda stadgas, vid köp förses med stämpel till följande belopp, nämligen:

a) vid köp av aktier, lotter, andelsbevis och delaktighetsbevis 60 öre, då de överlättna aktiernas, lotternas, andelsbevisens eller delaktighetsbevisens sammanlagda värde icke överstiger 200 kronor, och därutöver 60 öre för varje påbörjat belopp av 200 kronor,

b) vid köp av obligationer 10 öre, då de överlättna obligationernas sammanlagda värde ej överstiger 200 kronor, och därutöver 10 öre för varje påbörjat belopp av 200 kronor,

dock att, där den ene kontrahenten är fondhandlare och avtalet avslutas icke för dennes räkning utan i kommission, avräkningsnotan skall förses,

c) vid köp av aktier, lotter, andelsbevis och delaktighetsbevis med stämpel av 30 öre, då de överlättna aktiernas, lotternas, andelsbevisens eller delaktighetsbevisens sammanlagda värde icke överstiger 200 kronor, och därutöver 30 öre för varje påbörjat belopp av 200 kronor, samt

d) vid köp av obligationer med stämpel av 5 öre, då de överlättna obligationernas sammanlagda värde ej överstiger 200 kronor, och därutöver 5 öre för varje påbörjat belopp av 200 kronor.

Ävenledes skall, där ej nedan annorlunda stadgas, avräkningsnota vid byte förses med stämpel till följande belopp, nämligen:

e) vid byte av aktier, lotter, andelsbevis och delaktighetsbevis 30 öre, då det värde, som enligt 4 § 4 mom. skall i avräkningsnotan upptagas, ej överstiger 200 kronor, och därutöver 30 öre för varje påbörjat belopp av 200 kronor, samt

f) vid byte av obligationer 5 öre, då det värde, som enligt 4 § 4 mom.

skall i avräkningsnotan upptagas, ej överstiger 200 kronor, och därutöver 5 öre för varje påbörjat belopp av 200 kronor.

Med fondhandlare förstås i denna förordning solidariskt bankbolag, bankaktiebolag och fondmäklare ävensom annan, som driver sådan rörelse med fondpapper, att han på grund därav är pliktig föra handelsböcker.

Därjämte stadgades, att den sålunda utfärdade förordningen skulle träda i kraft å dag, som Konungen bestämde, och gälla till dag, som jämväl av Konungen bestämdes, dock ej längre än till den 1 april 1918.

Genom kungörelse den 30 mars 1917 angående tiden för ikraftträdandet av förordningen om ändrad lydelse av 3 § 1 mom. i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper bestämdes tillika, att ovannämnda förordning av den 30 mars 1917 skulle träda i kraft den 1 april 1917.

I anledning av riksdagens ovannämnda skrivelse, såvitt densamma avsåg frågan om effektiv kontroll å efterlevnaden av bestämmelserna rörande stämpelbeläggning vid köp och byte av fondpapper, hava utlåtanden inforrats från vederbörande myndigheter; och är frågan nu beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Sedan jag i skrivelse den 15 innevarande januari anmodat de för utarbetande av förslag till börslagstiftning m. m. tillkallade sakkunniga att avgiva yttrande, angående huruvida och i så fall för vilken tid bestämmelserna i förordningen den 30 mars 1917 borde förnyas för tiden efter nästinstundande mars månads utgång, hava de sakkunniga i utlåtande den 19 januari 1918 anfört: Enligt deras åsikt hade något förhållande, som borde påkalla en nedsättning av fondstämpelavgiften, icke inträtt, sedan den ifrågavarande förordningen trädde i kraft. Mot förlängning av förordningens giltighetstid förelåge därför ur sagda synpunkt icke något hinder. Beträffande den tid, för vilken en dylik förlängning borde äga rum, syntes en ny förordning böra, i likhet med vad som stadgats i 1917 års förordning, förklaras skola gälla till dag, som av Konungen bestämdes, dock ej längre än till den 1 april 1919.

Departementschefen.

De förhållanden, vilka föranledde tillkomsten av ifrågavarande förordning, äro, såsom de sakkunniga framhållit, allt jämt förhanden. Huru länge desamma komma att fortvara, läser ej nu låta sig avgöras.

Emellertid kan förvisso icke inom den närmaste framtiden förväntas någon sådan ändring i dessa förhållanden, att återgång till förut gällande stämpelavgifter skulle redan för det närvarande kunna anses motiverad. Med hänsyn till önskvärldheten av att stävja den för det närvarande alltför livliga spekulationen kan det till och med ifrågasättas, att stämpelavgiften borde än ytterligare ökas. Då det emellertid kan befaras, att den legitima fondhandeln därigenom skulle försvåras allt för mycket, har jag dock ansett en sådan åtgärd åtminstone icke för det närvarande böra vidtagas. Enligt min mening bör alltså den vid 1917 års riksdag beslutade högre avgiften utgå med oförändrat belopp jämväl för tiden efter den 31 mars 1918. Med hänsyn till nämnda avgifts tillfälliga natur synes, på sätt de sakkunniga yttrat, ett beslut om avgiftens fortsatta utgörande för det närvarande dock icke böra avse längre tid än ett år, räknat från sistnämnda dag, varjämte Kungl. Maj:t tillika lärer böra tillerkännas befogenhet att, därest förhållandena skulle sådant påkalla, redan dessförinnan förordna, att beslutet om stämpelavgiftens förhöjning ej vidare skall äga tillämpning.

Med avseende å de inkomster, som den förhöjda skatten kan antagas komma att tillföra statsverket, må erinras, att influtna beloppet för under januari—september 1917 försålda överlåtelsestämplar uppgår till 7,062,059 kronor, samt att statskontoret i sin beräkning över statsverkets inkomster för år 1919 upptagit fondstämpelskatten till 8,000,000 kronor.

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst det förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 § 1 mom. i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper, som han i anslutning till det nu anförda låtit inom finansdepartementet upprätta, hemställde han, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att antaga berörda förslag.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagade Hans Maj:t Konungen förordna, att proposition i ämnet skulle till riksdagen avlåtas av den lydelse, bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Stig Östergren.